

Briselē, 2022. gada 17. jūnijā
(OR. en)

9769/1/22
REV 1

ECOFIN 558
UEM 161
SOC 352
EMPL 234
COMPET 455
ENV 556
EDUC 225
RECH 348
ENER 264
JAI 819
GENDER 97
ANTIDISCRIM 77
JEUN 108
SAN 353

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (II) / Padome
K-jas dok. Nr.:	9421/22 - COM(2022) 622 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par Polijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Polijas 2022. gada konverģences programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās, un kura pamatā ir Komisijas priekšlikums COM(2022) 622 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

**par Polijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par
Polijas 2022. gada konverģences programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ², ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Tas sekmē ekonomikas atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai, līdztekus stiprinot dalībvalstu tautsaimniecību noturību un potenciālo izaugsmi. Vidējā termiņā un ilgtermiņā tas palīdz arī stiprināt publisko finanšu ilgtspēju un sekmēt izaugsmi un darbvietu radīšanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu 2022. gada jūnijā tiks atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atveseļošanas un noturības mehānisma.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2021. gada 24. novembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2022. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Pētījumā bija pienācīgi ņemtas vērā 2021. gada 7. maijā parakstītās Portu sociālās saistības turpināt īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija izsludināja 2017. gada 17. novembrī. Eiropadome 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījuma prioritātes apstiprināja 2022. gada 25. martā. Komisija 2021. gada 24. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011³ pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Polija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī priekšlikumu attiecībā uz 2022. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Padome vienoto nodarbinātības ziņojumu pieņēma 2022. gada 14. martā.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

- (3) Krievijas iebrukums Ukrainā globālās pandēmijas izskaņā ir būtiski mainījis ģeopolitisko un ekonomisko kontekstu. Iebrukuma ietekme uz dalībvalstu tautsaimniecībām izpaužas, *inter alia*, kā augstākas enerģijas, pārtikas un izejvielu cenas un vājākas izaugsmes izredzes. Enerģijas cenu pieaugums īpaši smagi skar visneaizsargātākās mājsaimniecības, kuras ir nonākušas enerģētiskajā nabadzībā vai kurām tā draud, kā arī uzņēmumus, kurus visvairāk negatīvi ietekmē enerģijas cenu pieaugums. Turklāt Savienībā ierodas nepieredzēti daudz cilvēku, kuri bēg no Ukrainas. Krievijas agresijas kara radītās ekonomiskās sekas ir asimetriski ietekmējušas dalībvalstis. Šajā sakarā 2022. gada 4. martā ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ⁴ pirmo reizi tika piemērota Padomes Direktīva 2001/55/EK ⁵, pārvietotajām personām no Ukrainas piešķirot likumīgas uzturēšanās tiesības Savienībā, kā arī piekļuvi izglītībai un apmācībai, darba tirgum, veselības aprūpei, mājoklim un sociālajai palīdzībai. Ārkārtas atbalsts Polijai tiek darīts pieejams, izmantojot kohēzijas rīcību bēgļu atbalstam Eiropā (*CARE*) un papildu priekšfinansējumu no Atveseļošanas palīdzības kohēzijai un Eiropas teritorijām (*REACT-EU*), lai steidzami apmierinātu ar uzņemšanu un integrāciju saistītās vajadzības cilvēkiem, kuri bēg no Ukrainas.

⁴ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu (OV L 71, 4.3.2022., 1. lpp.).

⁵ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp.).

- (4) Ievērojot strauji mainīgo ekonomisko un ģeopolitisko situāciju, 2022. gada Eiropas pusgadā atsāksies ekonomikas un nodarbinātības politikas vispusīga koordinācija, kura līdztekus tiks pielāgota, ņemot vērā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu saistītās prasības, kā skaidrots 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, ir svarīgi īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts īstenot visus 2019. un 2020. gada Eiropas pusgada ciklos sniegtos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus vai to būtisku daļu. Atveseļošanas un noturības plānu pārskatīšanā, atjaunināšanā vai grozīšanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu, papildus citiem konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas sniegti līdz šādu pārskatītu, atjauninātu vai grozītu atveseļošanas un noturības plānu iesniegšanas dienai, joprojām vienlīdz aktuāli ir arī 2019. un 2020. gadā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.
- (5) Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula darbojas kopš 2020. gada marta. Komisija savā 2021. gada 3. marta paziņojumā "Apritējis gads kopš Covid-19 uzliesmojuma: fiskālās politikas atbildes pasākumi" pauda viedokli, ka lēmums par vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanu vai turpmāku piemērošanu būtu jāpieņem vispārēja ekonomikas stāvokļa novērtējuma ietvaros, kurā būtisks kvantitatīvais kritērijs ir ekonomiskās aktivitātes līmenis Savienībā vai eurozonā salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni (2019. gada beigās). Paaugstināta nenoteiktība un spēcīgi lejupvērsti riski, kas skar ekonomikas perspektīvu saistībā ar karu Eiropā, nepieredzēts enerģijas cenu kāpums un ieilguši piegādes ķēdes darbības traucējumi rada apstākļus, kuru dēļ ir attaisnojami Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas darbību pagarināt arī attiecībā uz 2023. gadu.

- (6) Ievērojot pieeju, kas izklāstīta Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumā ⁶, ar ko sniedz Padomes atzinumu par Polijas 2021. gada konverģences programmu, vispārējo fiskālo nostāju pašlaik vislabāk var izmērīt kā izmaiņas primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus), bet ietverot no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājamā atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, attiecībā pret vidēja termiņa potenciālo izaugsmi ⁷. Papildus atzinumam par vispārējo fiskālo nostāju, novērtējot, vai valsts fiskālā politika ir piesardzīga un vai tās struktūra spēs nodrošināt ilgtspējīgu atveseļošanu, kas būtu saskanīga ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, uzmanība tiek pievērsta arī valsts finansētajiem ⁸ primārajiem kārtējiem izdevumiem (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un investīcijām.

⁶ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Polijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304, 29.7.2021., 98. lpp.).

⁷ Aplēses par fiskālo nostāju un tās komponentiem šajā ieteikumā ir Komisijas aplēses, kas balstītas uz pieņēmumiem, kuri ir Komisijas 2022. gada pavasara prognozes pamatā. Komisijas vidēja termiņa potenciālās izaugsmes aplēsēs nav iekļauta to reformu pozitīvā ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un var paātrināt potenciālo izaugsmi.

⁸ Nefinansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām vai citiem Savienības fondiem.

- (7) Komisija 2022. gada 2. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas plašas norādes par fiskālo politiku 2023. gadā ("fiskālās norādes") un kura mērķis ir atbalstīt dalībvalstu stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanu un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Pamatojoties uz 2022. gada ziemas prognozes makroekonomisko perspektīvu, Komisija atzīmēja, ka piemērota šķistu pāreja no kopējās atbalstošās fiskālās nostājas 2020.–2022. gadā uz kopumā neitrālu kopējo fiskālo nostāju 2023. gadā, vienlaikus saglabājot gatavību reaģēt uz mainīgo ekonomisko situāciju. Komisija paziņoja, ka fiskālie ieteikumi 2023. gadam arī turpmāk būtu jādiferencē starp dalībvalstīm un tajos būtu jāņem vērā iespējamā pārrobežu blakusietekme. Komisija aicināja dalībvalstis atspoguļot norādes savās stabilitātes un konverģences programmās. Komisija apņēmas cieši uzraudzīt ekonomikas norises un pielāgot savas politikas norādes pēc vajadzības un ne vēlāk kā savā Eiropas pusgada pavasara paketē, kas sagatavota 2022. gada maija beigās.
- (8) Attiecībā uz fiskālajām norādēm fiskālajos ieteikumos 2023. gadam ir ņemta vērā ekonomikas perspektīvas pasliktināšanās, paaugstinātā nenoteiktība un papildu lejupvērstie riski, kā arī augstāka inflācija salīdzinājumā ar Komisijas 2022. gada ziemas prognozi. Ņemot vērā šos apsvērumus, fiskālajai reakcijai ir jāpalielina publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, un jā saglabā visneaizsargātāko mājāsaimniecību pirktspēja, lai mīkstinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi un palīdzētu ierobežot inflācijas otrreizējās ietekmes spiedienu, izmantojot mērķtiecīgus un pagaidu pasākumus. Fiskālajai politikai arī turpmāk jābūt dinamiskai, lai pielāgotos strauji mainīgajiem apstākļiem, tostarp izaicinājumiem, kuri attiecībā uz aizsardzību un drošību izriet no Krievijas agresijas kara pret Ukrainu, un dalībvalstīs tā ir jādiferencē atbilstīgi to fiskālajam un ekonomiskajam stāvoklim, tostarp, ņemot vērā krīzes ietekmi uz tām un pārvietoto personu pieplūdumu no Ukrainas.

- (9) Polija 2021. gada 3. maijā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja minētā atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā izklāstītās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2022. gada 17. jūnijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Polijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ⁹. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, ar ko atzīst, ka Polija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes Īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.
- (10) Polija savu 2022. gada valsts reformu programmu iesniedza 2022. gada 29. aprīlī un 2022. gada konverģences programmu – 2022. gada 28. aprīlī, tādējādi ievērojot Regulas (EK) Nr. 1466/97 8. pantā noteikto termiņu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (11) Komisija 2022. gada ziņojumu par Poliju publicēja 2022. gada 23. maijā. Tajā novērtēts, kā Polija ir īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019., 2020. un 2021. gadā. Tajā bija arī novērtēts Polijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

⁹ ST 9728/2022; ST 9728/2022 ADD 1.

- (12) 2022. gada 23. maijā Komisija nāca klajā ar ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija aplūkots Polijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tiek plānots, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gadā pārsniegs Līgumā noteikto atsaucē vērtību, kas ir 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP). Ziņojumā secināts, ka deficīta kritērijs nav izpildīts. Ievērojot 2022. gada 2. marta paziņojumu, Komisija 2022. gada pavasarī neierosināja sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, bet 2022. gada rudenī tā no jauna novērtēs, vai būtu nepieciešams ierosināt šādu procedūru sākšanu.
- (13) 2020. gada 20. jūlija ieteikumā ¹⁰ Padome ieteica Polijai, ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, 2020. un 2021. gadā veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret Covid-19 pandēmiju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atveseļošanu. Tā arī ieteica Polijai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Polijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 6,9 % no IKP 2020. gadā līdz 1,9 % no IKP 2021. gadā. Polijas fiskālās politikas reakcija atbalstīja ekonomikas atveseļošanu 2021. gadā, savukārt pagaidu ārkārtas pasākumu apmērs samazinājās no 4,5 % no IKP 2020. gadā līdz 2,7 % 2021. gadā. Polijas 2021. gadā veiktie pasākumi atbilda Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikumam. Valdības 2020. un 2021. gadā noteiktie diskrecionārie budžeta pasākumi ir pagaidu pasākumi vai atsvērti ar kompensējošiem pasākumiem. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem vispārējās valdības parāds samazinājās no 57,1 % no IKP 2020. gadā līdz 53,8 % no IKP 2021. gadā.

¹⁰ Padomes Ieteikums (2020. gada 20. jūlijs) par Polijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Polijas 2020. gada konverģences programmu (OV C 282, 26.8.2020., 135. lpp.).

- (14) 2022. gada konverģences programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir reālistisks. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2022. gadā pieaugs par 3,8 % un 2023. gadā – par 3,2 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2022. gada pavasara prognozē plānots zemāks reālā IKP pieaugums 2022. gadā (3,7 %) un 2023. gadā (3,0 %), kas galvenokārt skaidrojams ar augstāku prognozēto inflāciju, kura, visticamāk, negatīvi ietekmēs privāto patēriņu un investīcijas, un mazāku neto eksporta ietekmi. Valdība savā 2022. gada konverģences programmā plāno, ka nominālais deficīts pieaugs līdz 4,3 % no IKP 2022. gadā un samazināsies līdz 3,7 % 2023. gadā. Pieaugums 2022. gadā galvenokārt atspoguļo lielās izmaksas, kuras saistītas ar palīdzības sniegšanu pārvietotajām personām no Ukrainas, pasākumiem, kas pieņemti augsto enerģijas cenu dēļ, un apjomīgu nodokļu reformu (Polijas kurss). Saskaņā ar 2022. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2022. gadā samazināsies līdz 52,1 % un 2023. gadā – līdz 51,5 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2022. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2022. un 2023. gadā būs attiecīgi 4,0 % un 4,4 % no IKP. 2022. gadam prognozētais deficīts ir mazāks nekā prognozēts 2022. gada konverģences programmā, kas galvenokārt skaidrojams ar lielāku prognozēto nominālo IKP. 2023. gadam aplēstais deficīts ir lielāks nekā konverģences programmā, kas galvenokārt skaidrojams ar mazākiem ieņēmumiem un pieņēmumu, ka palielināsies izmaksas, kas saistītas ar palīdzības sniegšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Komisijas 2022. gada pavasara prognozē plānota mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 50,8 % 2022. gadā un 49,8 % 2023. gadā. Šī atšķirība skaidrojama ar augstāku prognozēto inflāciju un atšķirīgiem pieņēmumiem par atlikumu un plūsmu korekcijām 2023. gadā. Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi, potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse ir 3,4 % (10 gadu vidējais rādītājs). Tomēr minētajā aplēsē nav iekļauta to reformu ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un var palielināt Polijas potenciālo izaugsmi.

- (15) Valdība 2022. gadā pakāpeniski atcēla pasākumus, kas veikti, reaģējot uz Covid-19 krīzi, – tiek prognozēts, ka pagaidu ārkārtas pasākumu apmērs samazināsies no 2,7 % no IKP 2021. gadā līdz 0,0 % 2022. gadā. Valdības budžeta deficītu ietekmē pasākumi, kuri pieņemti, lai novērstu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, un kuri Komisijas 2022. gada pavasara prognozē lēsti 1,0 % apmērā no IKP 2022. gadā, bet kurus 2023. gadā paredzēts izbeigt.¹¹ Minētie pasākumi galvenokārt ietver enerģijas patēriņam piemērojamo netiešo nodokļu samazinājumus un sociālos pārvedumus trūcīgākajām mājsaimniecībām. Par minētajiem pasākumiem tika paziņots, ka tiem ir pagaidu raksturs. Tomēr, ja enerģijas cenas saglabāsies augstas 2023. gadā, dažus no minētajiem pasākumiem varētu turpināt. Daži no minētajiem pasākumiem nav mērķorientēti, jo īpaši tas attiecas uz pievienotās vērtības nodokļa un akcīzes nodokļa vispārēju samazināšanu. Valdības budžeta deficītu ietekmē arī izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas; šīs izmaksas Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek prognozētas 0,6 % apmērā no IKP 2022. gadā un 0,8 % apmērā no IKP 2023. gadā¹².
- (16) Padome savā 2021. gada 18. jūnija ieteikumā ieteica Polijai 2022. gadā saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atvēršanās un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas. Padome arī ieteica Polijai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā, un vienlaikus veicināt investīcijas, lai vairotu izaugsmes potenciālu.

¹¹ Šie skaitļi atspoguļo kopš 2021. gada rudens veikto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹² Tiek pieņemts, ka kopējais no Ukrainas uz Savienību pārvietoto personu skaits līdz 2022. gada beigām pakāpeniski sasniegs 6 miljonus, un viņu ģeogrāfiskais sadalījums tiek lēsts, pamatojoties uz esošās diasporas lielumu, uzņemoties dalībvalsts iedzīvotāju skaita relatīvo apmēru un no Ukrainas pārvietoto personu faktisko sadalījumu visā Savienībā, kāds tas bija 2022. gada martā. Budžeta izmaksas uz vienu personu aplēstas, balstoties uz Komisijas Kopīgā pētniecības centra mikrosimulācijas modeli *Euromod*, ņemot vērā gan naudas pārvedumus, uz kuriem šie cilvēki var būt tiesīgi, gan pabalstus natūrā, piemēram, izglītību un veselības aprūpi.

- (17) Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi un ņemot vērā Polijas 2022. gada konverģences programmā iekļauto informāciju, 2022. gada fiskālā nostāja, kas prognozēta - 3,4 % apmērā no IKP, būs atbalstoša, kā bija ieteikusi Padome ¹³. Polija plāno saskaņā ar Padomes ieteikumu sniegt atbalstu atveseļošanai, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai finansētu papildu investīcijas. Prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti palielināsies par 0,1 procentpunktu no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu ¹⁴. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2022. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,3 procentpunktiem no IKP ¹⁵. Tādējādi Polija plāno saglabāt valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus tiek prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2022. gadā būs ekspansīva ietekme uz vispārējo fiskālo nostāju, kas atbilst 2,7 procentpunktiem no IKP. Minētā ievērojamā ekspansīvā ietekme ietver papildu ietekmi (1,0 % apmērā no IKP), ko rada pasākumi ar mērķi novērst enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī izmaksas (0,6 % apmērā no IKP), kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas, un tiek prognozēts, ka jauns pabalsts par mazu bērnu aprūpi (ģimenes aprūpes kapitāls) arī veicinās (0,1 % apmērā no IKP) neto kārtējo izdevumu pieaugumu.

¹³ Negatīvs rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu fiskālo politiku.

¹⁴ Tās ir Komisijas prognozes. Komisija Polijas atveseļošanas un noturības plānu vēl nav novērtējusi.

¹⁵ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem, ieskaitot pārvedumus Polijas Attīstības bankai (PAB), būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,4 procentpunktiem no IKP.

Attiecībā uz ieņēmumiem tiek prognozēts, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazinājums saskaņā ar Polijas kursu (0,7 % apmērā no IKP) un uzņēmumu ienākuma nodokļa likmju samazinājums (0,1 % apmērā no IKP) arī veicinās ekspansīvo fiskālo nostāju. Tiek prognozēts, ka par IKP deflatoru lielāks patēriņa cenu pieaugums ietekmēs valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvo ietekmi 2022. gadā, jo palielināsies valdības izdevumi par precēm un pakalpojumiem.

- (18) Komisijas 2022. gada pavasara prognozē fiskālā nostāja 2023. gadā tiek prognozēta +1,7 % apmērā no IKP, pieņemot, ka politika nemainīsies ¹⁶. Ir paredzēts, ka Polija 2023. gadā turpinās izmantot Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijas, lai finansētu papildu investīcijas atveseļošanas atbalstam. Prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti palielināsies par 0,1 procentpunktu salīdzinājumā ar 2022. gadu. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2023. gadā būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,3 procentpunktiem no IKP ¹⁷. Vienlaikus plānots, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs bremzējoša ietekme uz vispārējo fiskālo nostāju, kas atbilst 1,4 procentpunktiem no IKP. Tas ietver ietekmi (0,9 % apmērā no IKP), ko radīs ar enerģijas cenu pieaugumu saistīto pasākumu izbeigšana, un papildu izmaksas (0,2 % apmērā no IKP), kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas.

¹⁶ Pozitīvs rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums ir zemāks par ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par bremzējošu fiskālo politiku.

¹⁷ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremzējoša ietekme, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP.

- (19) 2022. gada konverģences programmā tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies, sasniedzot 3,1 % no IKP 2024. gadā un 2,5 % līdz 2025. gadam. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts būs zem 3 % no IKP līdz 2025. gadam. Tomēr nav sniegta informācija par plānotajiem pamatā esošajiem konsolidācijas pasākumiem. Saskaņā ar 2022. gada konverģences programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gadam samazināsies, proti, 2024. gadā saruks līdz 51,0 % un 2025. gadā – vēl līdz 49,7 %. Saskaņā ar Komisijas analīzi parāda atmaksājamības riski vidējā termiņā šķiet vidēji.
- (20) Paredzams, ka budžeta sistēmas pašreizējā reforma, kad tā būs pilnībā īstenota, palielinās izdevumu efektivitāti, jo būs novērsti jau sen pastāvoši trūkumi budžeta procesā. Šie trūkumi ir, piemēram, budžeta sarežģītā un novecojusi klasifikācija; informācijas neoptimāla reģistrācija; reālas vidēja termiņa plānošanas neesība un tas, ka izdevumu pārskatīšanai nav tiešā sviras efekta attiecībā uz budžeta procesu. Paredzams, ka ilgtermiņā Polijas publiskās finanses pieaugošo izdevumu dēļ, kas jo īpaši saistīti ar sabiedrības novecošanos, būs pakļautas spiedienam. Minētie faktori pastiprina vajadzību pēc jauniem rīkiem izdevumu pārvaldības stiprināšanai, kā arī pēc regulāra efektivitātes un lietderības novērtējuma. Tomēr pandēmijas laikā lielākā daļa ar Covid-19 pasākumiem saistīto izdevumu tika novirzīti, izmantojot attīstības bankas pārvaldītu īpašu fondu un no budžeta nošķirtu finanšu instrumentu. Tādējādi iestādēm tika radīta lielāka elastība ar krīzi saistīto izdevumu pārvaldībā un tās varēja izvairīties no riska pārkāpt konstitucionālo valsts parāda līmeni, taču tika arī ierobežota izdevumu parlamentārā uzraudzība un publiska piekļuve savlaicīgai informācijai par publiskajiem izdevumiem.

- (21) Polija ir viena no visstraujāk novecojošajām valstīm Savienībā, un demogrāfiskās tendences ilgtermiņā ietekmēs pensiju sistēmu. Pašreizējā noteiktās iemaksas pensiju sistēma padara sistēmu finansiāli līdzsvarotu, bet netiek ņemts vērā nākotnes pabalstu adekvātums. Tomēr, ņemot vērā zemo faktisko pensionēšanās vecumu, pieaugošo paredzamo mūža ilgumu un dažas citas sistēmas iezīmes, sagaidāms, ka nākotnes pensiju pabalsti ievērojami samazināsies attiecībā pret pēdējo algu. Tas nozīmē, ka liela daļa pensionāru būtu pakļauti nabadzības riskam. Komisijas analīze liecina, ka tikai tam vien, lai pabalstus saglabātu pašreizējā līmenī, Polijai līdz 2070. gadam būtu jātērē papildu 6,7 % no IKP. Polijas pensiju sistēmas galvenās problēmas ir saistītas ar zemo faktisko pensionēšanās vecumu un īpašajiem pensiju režīmiem (piemēram, lauksaimniekiem, ierēdņiem, kuriem ir pienākums valkāt formas tērpu), kas izmaksā dārgi un to dalībniekiem ir izdevīgāki salīdzinājumā ar vispārējo sistēmu.
- (22) Polija 2021. gada 15. decembrī iesniedza savus kohēzijas politikas plānošanas dokumentus, kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1060¹⁸. Saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1060 Polijai ir jāņem vērā attiecīgie tai adresētie ieteikumi 2021.–2027. gada kohēzijas politikas fondu plānošanā. Tas ir priekšnoteikums no kohēzijas politikas fondiem paredzētā finansiālā atbalsta efektivitātes uzlabošanai un tā pievienotās vērtības maksimizēšanai un vienlaikus veicina koordināciju, savstarpējo papildināmību un saskaņotību starp minētajiem kohēzijas politikas fondiem un citiem Savienības instrumentiem un fondiem. Kohēzijas politikas programmu sekmīga īstenošana ir atkarīga arī no to šķēršļu novēršanas, kas kavē investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un sabalansētas teritoriālās attīstības atbalstam.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.).

- (23) Bezdarba līmenis Polijā ir sasniedzis visu laiku zemāko līmeni, taču dažu grupu līdzdalība darba tirgū joprojām ir ierobežota. Formālajā bērnu aprūpē uzņemto tādu bērnu īpatsvars, kas ir jaunāki par trim gadiem, joprojām ir viens no zemākajiem dalībvalstu vidū, un ierobežotā piekļuve bērnu aprūpei kavē sieviešu ieiešanu darba tirgū. Turklāt nepietiekama atbalsta ilgtermiņa aprūpei dēļ un zemākā pensionēšanās vecuma dēļ darbaspēks aizplūst no tirgus. Atšķirības darba tirgū skar arī personas ar invaliditāti, vecāka gadagājuma cilvēkus un mazkvalificētas personas, kuru nodarbinātības līmenis ir zemāks nekā attiecīgie Savienības vidējie rādītāji. Lai gan pēdējos gados ir vērojama nestandarta darba līgumu skaita pastāvīga samazināšanās, jo īpaši gados jaunu un mazkvalificētu darba ņēmēju nodarbinātība joprojām ļoti bieži notiek uz pagaidu līgumu un pašnodarbinātības pamata ar zemām sociālajām iemaksām, un tas palielina risku, ka viņu nākotnes pensija nebūs adekvāta.
- (24) Polijas izglītības un apmācības sistēmā joprojām pastāv ar kvalitāti un iekļautību saistītas problēmas. Pandēmijas un ilgstošo tālmācības periodu rezultātā minētās problēmas ir saasinājušās. Skolotājiem, skolēniem un iedzīvotājiem trūkst digitālo prasmju. Vienlaikus skolām un mājāsaimniecībām, kurās aug bērni, joprojām nav pietiekamas piekļuves IKT aprīkojumam un savienojamībai. Skolotāju sākotnējās izglītības kvalitāte ir nepietiekama. Turklāt skolotāju algas, salīdzinot ar ESAO standartiem, ir relatīvi zemas. Zemās algas mazina šīs profesijas finansiālo pievilcību un līdztekus profesionālās izaugsmes iespēju trūkumam veicina to, ka ievērojami trūkst darbinieku. Pārvietoto personu no Ukrainas lielais pieplūdums prasa ievērojamas pūles, tostarp finansējumu, lai pienācīgi reaģētu izglītības un apmācības jomā. Prasmju un darba tirgus vajadzību ievērojamā neatbilstība rada darbaspēka trūkumu, par ko liecina darba devēju grūtības aizpildīt brīvās darbvietas.

- (25) Kopējie budžeta izdevumi veselības aprūpei attiecībā pret IKP joprojām ir zemi – 2019. gadā tikai 6,5 % salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju 9,9 %. Polijas veselības aprūpes sistēma pārmērīgi paļaujas uz slimnīcām, kuru finansiālā situācija pasliktinās un kurām trūkst kvalitātes novērtējuma, un kuru pārvaldības sistēmas ir nepilnīgas. Primārā un ambulatorā aprūpe netiek pietiekami izmantota. Medicīnas profesiju zemā pievilcība veicina darbinieku trūkumu. Ārstu un medmāsu skaits uz 1000 iedzīvotājiem (attiecīgi 2,4 un 5,1) ir viens no zemākajiem dalībvalstīs. Primārās aprūpes sistēmā trūkst darbinieku, un tās dienesti ir pārslogoti. Tās potenciāls joprojām netiek izmantots, kā rezultātā tiek pārslogotas augstāku līmeņu aprūpes sistēmas. Lai gan paplašinātie e-veselības pakalpojumi palīdz risināt dažas veselības aprūpes sistēmā pastāvošās problēmas, šo pakalpojumu izmantošana līdz šim ir bijusi ierobežota.
- (26) Attiecībā uz ievērojamu daļu sociālo izdevumu netiek ņemts vērā atšķirīgais ienākumu līmenis, un tādējādi tie nav pietiekami mērķorientēti. Daži sociālie izdevumi nav mērķorientēti un atkarīgi no ienākumiem. Vienlaikus sociālo pabalstu segums dažām personām, kas strādā uz civiltiesiska līguma pamata, ir ierobežots, padarot minēto personu grupu neaizsargātāku. Lai gan nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars ir turpinājis samazināties no 21 % 2016. gadā līdz 17 % 2020. gadā, joprojām pastāv problēmas. Konkrēti, ir paredzams, ka daži vecāka gadagājuma cilvēki būs pakļauti pieaugošam nabadzības riskam. Tas jo īpaši attiecas uz sievietēm, jo viņu karjera ir īsāka, kā rezultātā viņu nākotnes pensijas pabalsts būs mazāks. Pabalstu mērķtiecīgāka novirzīšana, piemēram, biežāk piemērojot no ienākumiem atkarīgu pieeju, ļautu efektīvāk izmantot publiskos resursus nabadzības apkarošanai un atbalstīt tos, kam tas visvairāk vajadzīgs.

- (27) Polija arvien vairāk paļausies uz zinātni un inovāciju, lai ilgtermiņā nodrošinātu ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un konkurētspēju. Tomēr, lai gan Polija ir sasniegusi zināmu progresu, attiecībā uz inovatīviem rezultātiem tā atpaliek. Kopējie izdevumi pētniecībai un izstrādei ir mazi – 1,39 % no IKP. Saskaņā ar Kopienas inovācijas apsekojumu uzņēmumu pētniecības un izstrādes izdevumi (0,87 % 2020. gadā) joprojām ir krietni mazāki nekā Savienības vidējais rādītājs un inovatīvu uzņēmumu īpatsvars joprojām ir ļoti zems. 2021. gadā Polija Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā ierindojas ceturtajā vietā no beigām un ietilpst pēdējā kategorijā "Pieticīgi novatori". Pašreizējo pētniecības atbalsta instrumentu sadrumstalotības palielināšanās negatīvi ietekmē sadarbību starp zinātni un uzņēmumiem, un tas ir nozīmīgs šķērslis inovācijas stiprināšanai. Turklāt uzņēmumu zemās pārvaldības prasmes un ierobežotā tehnoloģiju ieviešana tajos veicina to, ka mazo un vidējo uzņēmumu un lielo uzņēmumu ražīgums būtiski atšķiras, un ierobežo inovāciju un ražīguma pieaugumu.
- (28) Digitalizācija Polijā atpaliek. It īpaši zemais digitālo prasmju līmenis kavē uzņēmumu spēju investēt progresīvos digitalizētos risinājumos un virzību augšup pa vērtību ķēdi un vienlaikus veicina darbaspēka trūkumu un prasmju nepietiekamību. Attiecībā uz digitālo infrastruktūru – fiksētās platjoslas izmantošana pieaug, taču 5G attīstībā joprojām pastāv daudz problēmu. Konkrētāk, 2021. gadā 5G tehnoloģija aptvēra tikai 34 % mājsaimniecību, kas ir zem Savienības vidējā rādītāja 65 %, un attiecībā uz gatavību 5G ieviešanai nav panākts nekāds progress, jo vēl nav piešķirts harmonizētais radiofrekvenču spektrs 5G izvēršanai. Visbeidzot, digitālo tehnoloģiju plašāka izmantošana valsts pārvaldē varētu uzlabot valdības pakalpojumu sniegšanu un palīdzēt samazināt nevajadzīgu regulatīvo un administratīvo slogu.

- (29) Stabila un prognozējama darījumdarbības vide un labvēlīga investīciju vide ir svarīga gan ekonomikas atveseļošanai pēc pandēmijas, gan ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei vidējā termiņā un ilgtermiņā. Šajā ziņā būtiski elementi ir tiesu sistēmas neatkarība, efektivitāte un kvalitāte. Polijā situācija tiesiskuma jomā ir pasliktinājusies, un, kā izriet no vairākiem Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumiem, tiesu iestāžu neatkarība joprojām rada nopietnas bažas. Turklāt pēc dažiem nolēmumiem, kurus bija pieņēmusi Polijas Konstitucionālā tiesa, kas jo īpaši apstrīdēja Savienības tiesību pārkumu, tādējādi apdraudot Polijas un Savienības tiesību sistēmas darbību, Komisija 2021. gadā pret Poliju sāka pienākumu neizpildes procedūru.
- (30) Spēcīga un stabila regulatīvā vide ir pamats ekonomikas izaugsmes un privāto investīciju uzturēšanai. Tomēr investīciju videi joprojām traucē neprognozējama un apgrūtinoša normatīvā vide. Biežas izmaiņas svarīgākajos tiesību aktos palielina nenoteiktību un atbilstības nodrošināšanas izmaksas uzņēmumiem, galvenokārt tāpēc, ka likumdošanas procesā tikpat kā nenotiek apspriešanās ar ieinteresētajām personām. Tā rezultātā privātās investīcijas procentuāli no IKP kopš 2016. gada ir samazinājušās un 2020. gadā to īpatsvars ir tikai 18,5 %, proti, krietni zem Savienības vidējā rādītāja un vidējā rādītāja reģionā. Tas varētu ierobežot turpmāku ražīguma pieaugumu un kavēt Polijas spēju ilgtermiņā uzturēt ekonomikas izaugsmi, jo īpaši, ņemot vērā to, ka pieaugošās darbaspēka izmaksas uz vienu vienību negatīvi ietekmē izmaksu konkurētspēju.
- (31) Pamatojoties uz Savienības valstu vai to valdību vadītāju pilnvarojumu, kas formulēts Versaļas deklarācijā, ir sagatavots Komisijas priekšlikums *REPowerEU* plānam, kura mērķis ir pēc iespējas drīz izbeigt Savienības atkarību no fosilo degvielu importa no Krievijas. Tālab Komisija plāno dialogā ar dalībvalstīm apzināt piemērotākos projektus, investīcijas un reformas valstu, reģionālā un Savienības līmenī. Šo pasākumu mērķis ir samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un pārorientēt fosilo degvielu importu prom no Krievijas.

- (32) Polijas energoresursu struktūra joprojām ir lielā mērā atkarīga no fosilajām degvielām, kas 2020. gadā nodrošināja 86 % Polijas energoapgādes, no kuriem 40 % veido ogles. Dabaszāze veido 17 % no energoresursu struktūras, bet nafta, kuras īpatsvars pēdējos gados ir palielinājies, – 28,9 %. Dekarbonizācija Polijā norit gausi. Līdz 2020. gadam kopējās emisijas Polijas ekonomikā salīdzinājumā ar 2005. gadu ir samazinājušās tikai par 8 %¹⁹. Ekonomikas siltumnīcefekta gāzu emisijas intensitāte ir par 54 % augstāka nekā vidējais intensitātes rādītājs Savienībā. Lai paātrinātu emisijas samazināšanu visā ekonomikā, ir jāpārskata enerģētikas rīcībpolitika un jānosaka vērienīgāki mērķi, kā arī jāveic mērķtiecīgas darbības ETS neaptvertajos sektoros. Lai gan Polija pati saražo aptuveni 80 % no tās patērētajām oglekļa, tās atkarība no Krievijas, ko aprēķina kā Krievijas izcelsmes importa daļas attiecību pret ogļu kopējo importu, 2020. gadā ir palielinājusies un sasniegusi 74 % salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju, kas ir 54 %. Attiecībā uz naftu – gandrīz visa pieprasījuma apmierināšana Polijā ir atkarīga no ārvalstu piegādātājiem, un imports no Krievijas veido 72 % no kopējā ārējā piedāvājuma salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju 26 %. Polijas atkarība no Krievijas dabaszāzes 2020. gadā bija 55 % salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju 44 %²⁰. Paredzams, ka pašreizējie un plānotie infrastruktūras projekti Polijā un ar kaimiņvalstīm (ieskaitot *GIPL* starpsavienojumu ar Lietuvu, kas darbojas kopš 2022. gada 1. maija), ja tiks noslēgti attiecīgi piegādes līgumi, pilnībā aizstās Polijas atkarību no Krievijas gāzes. Tiek ieteikts investīcijas jaunā gāzes infrastruktūrā un tīklos pēc iespējas veikt tā, lai nodrošinātu atbilstību nākotnes prasībām, novēršot oglekļaiesūksti un balasta aktīvus, kā arī sekmējot ilgtspēju ilgtermiņā, ko nākotnē nodrošinātu pārprofilēšana uz ilgtspējīgām degvielām. Polijas ilgtermiņa gāzes piegādes līgums ar Krievijas Gazprom beidzas 2022. gada beigās, un Polija neplāno to pagarināt.

¹⁹ 2021. gada klimatrīcības progresu ziņojums.

²⁰ *Eurostat* (2020. g.), Krievijas importa īpatsvars kopējā dabaszāzes, jēlnaftas un ogļu importa apjomā. Aprēķinot ES27 vidējo rādītāju, izmantotais kopējais imports ir imports no valstīm ārpus ES27. Attiecībā uz Poliju kopējais imports ietver arī ES iekšējo tirdzniecību. Jēlnafta neietver rafinētus naftas produktus. Polija no 2022. gada 27. aprīļa vairs nesaņem gāzi no Krievijas.

Gazprom no 2022. gada aprīļa ir apturējis gāzes piegādes Polijai, taču šīs apturēšanas tiešo ietekmi uz Polijas enerģētisko drošību būtiski mazina tās piekļuve alternatīvām piegādēm gan Savienībā, gan ārpus tās. Tomēr minētās apturēšanas dēļ ir nepieciešams paātrināt notiekošos un plānotos piegādes dažādošanas projektus, kā arī uzlabot turpmāko darbību koordināciju Savienībā.

- (33) Lai samazinātu Polijas atkarību no fosilo degvielu importa un siltumnīcefekta gāzu emisiju, ir ļoti svarīgi ātrāk radīt jaunu atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudu. Pašreizējie nacionālajos enerģētikas un klimata plānos noteiktie atjaunīgās enerģijas mērķrādītāji nav pietiekami vērienīgi. Tomēr pastāv nozīmīgi regulatīvie, procesuālie un administratīvie šķēršļi, kuri ierobežo atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudas radīšanu un palēnina atjaunīgo energoresursu integrāciju elektrotīklā. Šādi šķēršļi ir, piemēram, ierobežojoši noteikumi par enerģijas kooperatīviem, ierobežojoši noteikumi un ilgas atļauju piešķiršanas procedūras sauszemes vējparku attīstībai, sarežģīti un mainīgi nodokļu noteikumi un ilgas tīkla pieslēguma procedūras. Arī infrastruktūras šķēršļi, piemēram, sadales tīkla nepietiekama jauda, palēnina atjaunīgo energoresursu integrāciju, un tie būtu jānovērš ar atbilstīgiem stimuliem. Turklāt Komisijas 2022. gada 18. maija paziņojumā ("*REPowerEU* paziņojumā") ir norādīts, ka ilgtspējīga biometāna ražošanas palielināšana veicinās Savienības atkarības no Krievijas fosilajām degvielām izbeigšanu. Šajā kontekstā Polijai ir iespēja izmantot attiecīgajiem ilgtspējības kritērijiem atbilstoša biometāna neizmantoto potenciālu, izstrādājot piemērotu stratēģiju biometāna tirgus izveidei un konkrētus priekšlikumus par tā struktūru. Ilgtspējīgu biometānu var izmantot siltuma un elektroenerģijas, kā arī atjaunīgā ūdeņraža koģenerācijā, kas varētu palīdzēt dekarbonizēt nozares, kurās ir grūti samazināt emisijas. Polijas nacionālā renovācijas shēma ir nozīmīga iniciatīva, kuras mērķis ir aizstāt gaisu piesārņojošus apkures katlus un uzlabot ēku energoefektivitāti. Tomēr to varētu vēl vairāk racionalizēt un labāk orientēt uz mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem un uz ēkām, kuru energoefektivitātes rādītāji ir vissliktākie.

Turklāt var labāk plānot subsīdijas siltuma avotu aizstāšanai, lai izvairītos no gāzes iesīkstes un nodrošinātu spēcīgākus stimulus pamatīgai renovācijai un siltumsūkņu izmantošanai, saskaņā ar Renovācijas viļņa stratēģijas un *REPowerEU* paziņojuma mērķiem.

Energoefektivitātes uzlabošana ļauj ievērojami ietaupīt izmaksas, un tas paver iespēju atmaksājamu finanšu instrumentu izmantošanai; tos varētu izmantot, lai palielinātu dzīvojamo, sabiedrisko un komerciālo ēku renovācijas tempu. Tādējādi vēl vairāk tiktu uzlabota gaisa kvalitāte, paātrināts enerģijas ietaupījums un saruktu pieprasījums pēc fosilajām degvielām, ko izmanto siltumapgādē. Lai Polija atbilstu "Gatavi mērķrādītājam 55 %" mērķiem, būs vēl vairāk jāpalielina ieceru vērienīgums attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu un atjaunīgo energoresursu un energoefektivitātes rādītāju paaugstināšanu.

- (34) Transports ir otrā vispiesārņojošākā nozare aiz enerģijas ražošanas un veido aptuveni 70 % kopējā naftas patēriņa. Transporta nozarē lielāko daļu emisiju rada autotransports. Tāpēc ļoti nepieciešamas ir paātrinātas darbības mobilitātes dekarbonizācijai. Šajā ziņā noderīgi būtu stimuli izmantot kolektīva, mazoglekļa un aktīva transporta veidus. Sabiedriskā transporta pievilcības un pieejamības palielināšana, tajā skaitā lauku apvidos, un piepilsētu labāka savienošana ar aglomerāciju centriem palīdzētu samazināt gaisa piesārņojumu, novērst atstumtību un uzlabot dzīves kvalitāti. No 2020. gadā reģistrētajiem jaunajiem automobiļiem bezemisiju automobiļi sastāda 0,8 %, kas ir krietni zem Savienības vidējā rādītāja 5,3 %. Būtu jāapsver lielāks atbalsts elektromobiļu iegādes atvieglošanai un ievērojamas investīcijas uzlādes infrastruktūrā.
- (35) Polijas valsts enerģētikas stratēģijā noteiktie mērķrādītāji ir jāpārskata un jāpalielina, lai tie atbilstu vērienīgākajam Savienības 2030. gada klimata mērķrādītājam. Lai publiskās un privātās investīcijas novirzītu uz zaļo pārkārtošanos un stimulētu šādas investīcijas, ir nepieciešams noturīgs, stabils un atjaunināts stratēģiskais satvars. Lai nodrošinātu noteiktību investoriem un palielinātu darījumdarbības vides prognozējamību un vienlaikus arī paātrinātu enerģētikas pārkārtošanu saskaņā ar *REPowerEU* paziņojumu, Polijai vajadzētu ņemt vērā to, ka ir noteikti vērienīgāki mērķrādītāji.

- (36) Paātrināta pārkārtošanās uz klimatneitralitāti un atteikšanās no fosilajām degvielām vairākās nozarēs radīs ievērojamas pārstrukturēšanas izmaksas, taču, lai mazinātu pārkārtošanās sociālekonomisko ietekmi vismagāk skartajos reģionos, Polija var kohēzijas politikas ietvaros izmantot Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu. Turklāt, lai uzlabotu nodarbinātības iespējas un stiprinātu sociālo kohēziju, Polija var izmantot Eiropas Sociālo fondu Plus, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1057 ²¹.
- (37) Padome ir izskatījusi 2022. gada konverģences programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ²² ir atspoguļots 1. ieteikumā,

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21. lpp.).

²² Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

AR ŠO IESAKA Polijai 2022. un 2023. gadā rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai politikas nostājai, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Palielināt publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus.. Laikposmā pēc 2023. gada īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli. Uzlabot publisko izdevumu efektivitāti, tostarp, turpinot budžeta sistēmas reformu. Nodrošināt nākotnes pensiju pabalstu adekvātumu un pensiju sistēmas stabilitāti, veicot pasākumus faktiskā pensionēšanās vecuma palielināšanai un reformējot preferenciālās pensiju shēmas.
2. Drīz pabeigt sarunas ar Komisiju par 2021.–2027. gada kohēzijas politikas plānošanas dokumentiem, lai sāktu to īstenošanu.
3. Palielināt līdzdalību darba tirgū, tostarp, uzlabojot piekļuvi bērnu aprūpei un ilgtermiņa aprūpei, un novērst atlikušos šķēršļus pastāvīgākiem nodarbinātības veidiem. Veicināt kvalitatīvu izglītību un darba tirgus prasībām atbilstošu prasmju apgūšanu, jo īpaši, izglītojot pieaugošos un uzlabojot digitālās prasmes. Mērķtiecīgāk virzīt sociālos pabalstus un nodrošināt piekļuvi šiem pabalstiem tiem, kam tie ir vajadzīgi.
4. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas izturētspēju, piekļūstamību un efektivitāti, tostarp, nodrošinot pietiekamus resursus veselības aprūpes piramīdas apvēršanai un paātrinot e-veselības pakalpojumu ieviešanu. Stiprināt ekonomikas inovācijas spējas, tostarp atbalstot pētniecības iestādes un to ciešāku sadarbību ar uzņēmumiem. Vēl vairāk uzlabot uzņēmumu un valsts pārvaldes digitalizāciju, tostarp, attīstot infrastruktūru.

5. Uzlabot investīciju vidi, jo īpaši, aizsargājot tiesu iestāžu neatkarību. Nodrošināt efektīvas sabiedriskās apspriešanas un sociālo partneru iesaisti politikas veidošanas procesā.
6. Samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, likvidējot regulatīvos, administratīvos un infrastruktūras šķēršļus, lai paātrinātu atļauju piešķiršanas procedūras un atjaunīgo energoresursu plašāku izmantošanu. Reformēt ēku renovācijas politiku un atbalsta shēmas, lai stimulētu lielāku energoefektivitāti, veicinātu enerģijas ietaupījumu un paātrinātu fosilo degvielu izmantošanas siltumapgādē izbeigšanu un siltumsūkņu plašāku izmantošanu. Paātrināt pāreju uz sabiedrisko transportu un aktīvu mobilitāti un ar stimuliem un investīcijām uzlādes infrastruktūrā veicināt elektrotransportlīdzekļu ātrāku ieviešanu. Uzlabot zaļās pārkārtošanās ilgtermiņa un vidēja termiņa stratēģisko plānošanu, atjauninot valsts enerģētikas politiku saskaņā ar Eiropas zaļā kursa mērķiem un *REPowerEU* paziņojumu, lai nodrošinātu noteiktību uzņēmējiem un efektīvi izmantotu finansējumu nolūkā paātrināt investīcijas tīrā enerģijā.

Briselē,

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs/priekšsēdētāja
